

T. Szántó György

ÚJ VÁLASZOK SZÜLETTEK RÉGI KÉRDÉSEKRE

Emberközpontú gazdaság

Egyre nagyobb érdeklődés kíséri azokat a konferenciákat és egyetemi kurzusokat, amelyek keresztény válaszokat is megfogalmaznak napjaink válságjelenségeire. Dr. Baritz Sarolta Laura Domonkos-rendi szerzetessel és Fóris Ferencsel, aki a középiskolásoknak szóló emberközpontú közgazdasági oktatás megszervezésének projektfelelőse, e jelenség háttéréről beszélgettünk.

– Ma már nem kétséges: az annyi évtizeden át egyeduralgoló neoliberális társadalom- és gazdaságfilozófia nem képes válaszokat találni a globális feszültségekre és problémákra. Mégis meglepő, hogy az értékalapú gazdaságról szóló konferenciákon, ahogy mondani szokták, a csilláron is lógnak, s az érdeklődők főként fiatalok.

LAURA NÖVÉR: – Ma már egyre többek előtt világos, hogy az a társadalom- és gazdaságfilozófia, amely szerint a legfőbb cél az anyagi haszon maximalizálása,

zsákutcába vezet. Ma már nemcsak a keresztények látják úgy, hogy az erőltetett növekedés, az erőforrások felélése, a túlhajszolt verseny nem vezet sehová. A mi válaszuk napjaink problémáira az egyház társadalmi tanításán nyugvó értékalapú társadalom és gazdaságfilozófia. Eszerint a gazdaság alapja az ember, s a folyamatokat, ezen belül a piaci viszonyokat is, az ember értékrendje, viselkedése befolyásolja. Álláspontunk szerint ebből következően a pénz nem lehet cél, hanem eszköz a közjó szolgálatára, ahhoz,

hogy az ember emberségében kiteljesedjék egyénileg, valamint közösségileg: a munkájában, szociális és családi kapcsolataiban.

FÓRIS FERENC: – Az emberek fogzókat keresnek, hogy eligazodjanak a körülöttük zajló eseményekben. Özönlenek rájuk az információk arról, éppen hol ütötte fel a fejét ismét a gazdasági válság, hol alakultak ki újabb háborús góccok, miközben beláthatatlan következményekkel jár a környezetszennyezés, és egyre nagyobb méreteket ölt az emberek

elszegényedése. Ahhoz, hogy ilyen körülmények közepette eligazodjon valaki, nem elegendő, ha elmegy a vasárnapi misére. Ahhoz, hogy megélhesse a kereszténységét, keresztény válaszokat kell kapnia a kérdéseire.

– Mindezek ellenére a neoliberális filozófia képviselői azt hirdetik, az ő álláspontjuk érvényesülése az egyetlen biztosíték arra, hogy ne omoljon össze a gazdaság, a civilizáció ne rohanjon a kezelhetetlen káoszba.

LAURA NÖVÉR: – Az egyház tanításai nem légből kapott állítások. Arisztotelész Politika című munkájában megkülönböztette a szükségletek kielégítését célzó gazdálkodást, az oikonomiát és a krematiztikát, amely esetben a cél a pénzből még több pénz teremtése, a korlátlan meggazdagodás. A középkori, gazdasági kérdésekkel is foglalkozó gondolkodók szerint a gazdaság akkor virágzik, ha jó szándék, a jóra hajló motiváció vezérli a piaci szereplőket. A XVIII. század hazánkban kevésbé ismert itáliai közgazdásza, Adam Smith kortársa, Antonio Genovesi kimondta: a piac szereplője az erényes ember kell legyen, számára a profit csak eszköz a közjó érvényesítéséhez. A paradigmaváltás a XVIII. század végén következett be, Adam Smith nevéhez köthető. Erre épült rá a következő évszázadban az a szubjektív közgazdaságtan, amely a magánszférába utalta az erkölcsi és vallási értékeket, s a haszon maximalizálását a gazdasági cél rangjára emelte. A XX. századi fejlett nyugati világ gazdasági élete nagyjából ezen az úton haladt tovább, s mostanra elérkeztünk oda, hogy alaptételeire keresünk új válaszokat.

FÓRIS FERENC: – A keresztény elveken nyugvó gondolkodás nem fogadja el, hogy az érték relatív fogalom. Meggyőződésem, hogy kizárólag az értékalapú gondolkodás, amennyiben meghatároztuk, mit értünk érték alatt, lehet az alapja az ember tiszteletének, a környezet védelmének, ami egyúttal a teremtés védelmét is jelenti.

LAURA NÖVÉR: – Ez az értékalapú gondolkodás vezetett el a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Egyetemen a Keresztény Társadalmi Elvek a Gazdaságban (KETEG) posztgraduális szakirányú képzés elindításához. De a KETEG kiadványokban, konferenciákon, missziós tevékenységek révén és a Corvinus Egyetemmel való együttműködés keretében, valamint más képzési programokon keresztül is igyekszik a lehető legtöbb emberhez eljuttatni az alternatív

közgazdaságtanra vonatkozó ismereteket. A Corvinuson „Emberközpontú gazdaság” címmel 2014 őszén indult kurzus alap- és mesterképzős diákok számára, amelyekre összesen több mint 120 hallgató jelentkezett, s az első félév nagy sikerrel zárult. Ezért az idei tavaszi félévben is meghirdettük a képzést. A Sapientia-n a KETEG-programmal 2010-ben mintegy 20 hallgatóval indultunk, már 2 évfolyam végzett, s ősszel elindult a harmadik kurzus is. A végzős hallgatók jó része még mindig aktívan dolgozik rendezvényeinken, missziós tevékenységeinkben.

– Az oktatás alapelveit értem. Hogyan áll össze a tananyag?

LAURA NÖVÉR: – A tananyagot a római Pápai Szent Tamás Egyetem (Angelicum) társadalomtudományi karának programja alapján állítottuk össze, többek között a Corvinus Egyetem tanárai, a keresztény elvek alapján működő vállalkozások vezetői (pl. ÉRME Háló) valamint neves külföldi tudósok is tartanak előadásokat. A képzés három témakörben zajlik. Az első blokkban az emberközpontú gazdaság teológiai, filozófiai alapjaival ismerkednek a diákok. A másodikban az emberközpontú gazdaság etikai, társadalomtudományi elveivel találkoznak. A harmadik blokkban pedig az emberközpontú közgazdaságtanról szólnak az előadások.

– A huszonevesek egészen másfajta szellemi közegben nőttek fel. Nem igenek számukra ezek a gondolatok?

LAURA NÖVÉR: – Tapasztalataim szerint a fiatalok nagyon nyitottak a számukra új gondolatokra. Például a Corvinusos hallgatók csodálatos, alapos munkára utaló dolgozatokat írtak a félév végén.

FÓRIS FERENC: – Idén ősszel a Sapientia-KETEG-képzésen diplomát szerzett munkatársak közreműködésével a budakeszi Prohászka Ottokár Katolikus Gimnáziumban indítjuk el 11-12.-es diákok számára választható tantárgyként az alternatív közgazdasági képzést, hiszen sokan közülük közgazdásznak készülnek. Nekik természetesen meg kell tanítanunk az olyan alapfogalmakat, minthogy mi a pénz, az adó, a kereslet, kínálat stb. De megismertetjük velük azokat az alapelveket is, amelyek a keresztény társadalom- és gazdaságfelfogáson alapulnak. Bízom benne, hogy ez a korosztály szintén fókusz lesz ezekre az alternatív gondolatokra, hogy ez a gondolkodásmód hozzájárulhat ahhoz, hogy új lendületet vegyen a gazdaság.

Nagy Ida

„A mi válaszunk napjaink problémáira az egyház társadalmi tanításán nyugvó értékalapú társadalom és gazdaságfilozófia. Eszerint a gazdaság alapja az ember, s a folyamatokat, ezen belül a piaci viszonyokat is az ember értékrendje, viselkedése befolyásolja. Álláspontunk szerint ebből következően a pénz nem lehet cél, hanem eszköz a közjó szolgálatára, ahhoz, hogy az ember emberségében kiteljesedjék, egyénileg, valamint közösségleg: a munkájában, szociális és családi kapcsolataiban”